

A RÉGI JÓ PEST

A RENDŐRSÉG RÉGI JELENTÉSEIBEN (8)

JAKABFFY TÓDOR ÖNGYILKOSSÁGA

1897-ben történt Jakabffy Tódor öngyilkossága, amely hónapokon keresztül a közbeszéd tárgya volt. Jakabffy Tódor egyik legelőkelőbb családból származott. Nagy lövészistállót tartott, közszereplésben élt és a Nemzeti Casinóban nagy kártyacsatái voltak. Springer Gusztáv báróval, a hírneves futtatóval volt emlékezetes piképartija, amikor is negyvenezer forinttal adós maradt. A kaszinó szabályai szerint huszonnégy óra alatt ki kellett fizetnie a kártyaadósságát. Jakabffy nem tudta egy nap alatt előkeríteni a negyvenezer forintot. Springer Gusztáv báró nem csinált kázust a dologból, azonban Rohonczy Gedcon tudomást szerzett róla és bejelentette a kaszinó igazgatóságának. A Nemzeti Casino választmánya összeült. A választmányi ülés este kezdődött. Jakabffy Tódor egy közeli kávéházban ült és várta az eredményt. Hajnalig tartott az ülés. Hajnalban Uchritz Zsigmond báró belépett a kávéházba, odament Jakabffy Tódorhoz és átnyújtott neki tizezer forintot, hogy utazzon Amerikába. Jakabffy Tódor ebből megtudta, hogy kizárták a kaszinóból. Felállt, hazament és egy óra múlva föbelötte magát. Ilyenek voltak akkoriban a gavallérszabályok.

BÜNESETEK 1897-BEN

1897-ben állították fel a dunai kapitányságot és ekkor kaptak rendőrörszobát a pályaudvarok.

Január 5-én Koch Józsefné dobutcai kocsmárosnét meggyilkolták és kirabolják. A tettet, Radil Alfonzot, hamarosan elfogták. Február 24-én a Népszínház utca 44. számú házában meggyilkolták és kirabolják Haas Wolf ékszerészt, június 4-én a Gellérthegy egy kunyhójában Fuchs Mátyás napszámos meggyilkolta és kirabolta Appel Lajos ékszerűgynököt.

A legnevezetesebb bűnügy az esztendőben az volt, amikor az Országos Képtárból két értékes képet loptak. A tettes késsel kivágta

a keretből a képeket. Nagy nyomozás indult meg és a tettet Bécsben elfogták, amikor a képeket el akarta adni. A vakmerő képtolvaj Lenkey Béla dr. volt, a budapesti Rékus-kórház alorvosa. Kiderült, hogy az orvos maniákus képtolvaj volt.

Ebben az esztendőben, nem tudni mi okból, a sátoros és vándorcigányok soraiban nagy mozgolódás támadt. Az egész országot keresztül-kasul járták a cigányok, különösen Romániából jött sok. A cigányok mindenféle loptak, raboltak, sőt több helyen gyilkosságot is követtek el. Budapesten is keresztülvonult több karaván és a cigányok rengeteg sok lopást követtek el. A cigányinvázió miatt általános nagy felháborodás volt és Rudnay főkapitány úgy segített a dolgon, hogy állandó lovasrendőr-őrjáratokat cirkáltatott a főváros határában és nem engedte a karavánokat a városba. A cigányok azután hamarosan el is kerültek Budapestet.

Az 1897. esztendő történetéhez tartozik még, hogy ekkor nyitották meg a Magyar Színházat a Gésák című nagyszerű operettel. Ugyancsak ekkor nyitotta meg kapuit az óbudai Kisfaludy Színház is.

AZ EX-LEX

1898 január elsejével köszönt Magyarországra az első exlex. Az ellenzéki obstrukció folytán a költségvetést nem szavazták meg és bekövetkezett a törvényen kívüli állapot, vagyis exlex. A közönség nagy örömmel fogadta, csak később ábrándult ki. Nagy volt az öröm, amikor megtudták, hogy nem kell adót fizetni, a kérvényekre és beadványokra nem kell bélyeget ragasztani. A kiábrándulás azonban hamarosan bekövetkezett, amikor kiderült, hogy az adókat utólagosan mégis behajtják, a bélyegnélküli beadványokat megseleletezik és így az exlexen a polgárság semmit sem keres.

Az exlexet óriási parlamenti viharok előzték meg, 1897 december 29-én a parlamenti viták következtében három párbaj volt. Károlyi István gróf vívott kardpárbajt Fejérváry Géza báróval, Gajáry Ödön Szemere Miklóssal, Kubik Béla pedig Kenedy Gézával.

A gazdasági viszonyok javulást mutattak. A szocialista és munkásmozgalmak egyre szélesebben gyűrűztek és a szociáldemokrata párt a függetlenségi párttal kooperált. Egy mást követtek a bérharcok, sztrájkok, mun-

kásmozgalmak és tüntetések. A szociáldemokratapárt az általános választójogot átvitte a köztudatba és ez a kérdés azóta is állandóan napirenden van.

A függetlenségi párt azt követelte, hogy március 15-ét a törvény nemzeti ünneppé nyilvánítsa. Az osztrák politikai körök természetesen élesen ellenezték. Hosszas tárgyalások után Bánffy Dezső báró miniszterelnök benyújtotta a törvényjavaslatot, hogy április 11-ét, az 1848-as törvények szentesítésének napját nyilvánítsák nemzeti ünneppé. A függetlenségi párt az ország különböző helyein népgyűléseket, tüntetéseket rendezett a javaslat ellen, Pesten pedig az egyetemi diákság nap-nap után meginduló tüntetésekkel, fáklyásmenetekkel, tiltakozott március 15-ének „elsikkasztása” ellen. A parlamentben óriási harcok folytak, végül is azonban Bánffynak sikerült megszavaztatni az április 11-i ünnepet.

ELKÉSZÜLT A VILLAMOS!

1898 elején teljesen elkészült a budapesti villamoshálózat és a lóvonatok eltűntek. A budapesti villamoshálózat Európa legmodernebb utcai villamosberendezése volt. Míg a többi városokban az utcákat elcsufította a felsőhálózat, addig Budapesten nyoma sem volt a drótoknak és mindenütt alsóvezeték volt. Azóta Budapesten is rájöttek, hogy a felsővezeték bár nem szép, de sokkal praktikusabb.

Az alsóvezetékekkel állandóan bajok voltak. A villamos földalatti áramszedőjét „hajó”-nak nevezték. A vicclapoknak hosszú éveken keresztül állandó és leghálásabb tréfájuk a „budapesti hajótörés” volt, amely hajótörés sokkal gyakrabban fordult elő, mint a legveszélyesebb tengeren. Ilvenkor a villamosvezető és a kalauz leszálltak a kocsiról, ütni, rázni, rúgni kezdték a hajót, amíg ismét elindíthatták a kocsit. Igen sok késést okozott azonkívül, hogy egyes utkeresztezéseknél a hajót hol fel, hol lecsavarják, aszerint, hogy a jobboldali vagy baloldali sín alatt volt a vezeték. A kommun utáni időkben kezdték átalakítani a pesti villamost a felsővezetésekre és ma már csak felsővezetékes villamosok járnak.

Amíg manapság minden hatéves kislánygyermek tudja, hogy milyen számú villamos merre megy, addig a régebbi időkben külön

tudomány volt a villamosokon eligazodni. Hosszu esztendeig nem volt a villamosoknak számjelzésük, hanem színek és ábrák jelezték a kocsit. Egyszerű fehér kör volt a jelzése a Károly-körutról Ujpestre közlekedő villamosnak, fehér-sárga kör: Károly-körut—Zugliget, kék körben fehér kereszt: Károly-körut—Kelenföld, zöld-fehér: Eskü-tér—nyugati pályaudvar, fehér alapon zöld kör: körforgalom a Károly-körut, Margit-híd, budai belső-körut, Ferenc József-híd és vissza a Károly-körutra, zöld körben fehér háromszög: Károly-körut—Hüvösvölgy, stb.

A RÁDIUM

Az esztendőben nemcsak az orvosok, hanem a nagyközönség is felfigyelt a Párisból érkező hírre, hogy a Curie házaspár feltalálta a rádiumot. A lapokban hasábos cikkek ismertették a találmány nagy jelentőségét, amelynek a gyógyászatban kiszámíthatatlan előnye lesz.

Különös mozgalmak kezdődnek egyes vidéki városokban. Szabad iskolák nyílnak meg, ahol az anarchizmusról tartanak előadásokat. Gróf Batthyány Ervin volt a lelke a magyar tudományos anarchista oktatásnak. Batthyány Ervint porbe is fogták, a bíróság azonban felmentette.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ TRAGIKUS HALÁLA

1898 szeptember 10-én este minden magyar ember szívét megdermesztette a borzalmas gyászhir: Erzsébet királynét meggyilkolták. A fővárosban leírhatatlan megdöbbenést és gyászt keltett Erzsébet királyné tragikus halála. Abban az áldatlan harcban, amely a bécsi udvar és a magyar nemzeti törekvések között volt, Erzsébet királyné volt a magyarok nemtője. Köztudomású volt, hogy Erzsébet királyné szerette a magyarokat. Amikor csak tehette, idejött pihenni. Kedvenc tartózkodási helye volt a gödöllői királyi kastély és a budai hegyekben gyakran látták, amint udvarhölgyével, Ferenczy Idával, magányos, hosszú sétákon igyekezett gyógyulást és feledést keresni arra a fájdalmasan égő sebre, amelyet fiának, Rudolf trónörökösnek tragikus halála ütött a szívére.

(Folytatása következik.)